

Ombyggnad

Kyrkstugorna som kulturhistoriskt dokument omfattar givetvis även interiören. Ingrepp i timmerväggar innebär en förvanskning av de kulturhistoriska värdena. "Spanska valv" mellan kamrarna hör till de modenycker som är helt främmande. **Ingrepp i timrade väggar får inte göras.**

En, ur brandsäkerhetssynpunkt helt förkastlig nyhet, är de fönster som många stugägare öppnat i samband med att man byggt om den gamla vedskrubben till pentry, ett ingrepp som också förvanskar det kulturhistoriska värdet. Ingrepp i ytterväggar får inte göras.

Övrigt

Kyrkstugorna skall vara försedda med blåvita nummerskyltar av emalj*.

Antenner, skärmtak, markiser, "snickarglädje", fasadflaggor och liknande främmande inslag i miljön får inte förekomma.

Ytterbelysning kan i vissa undantagsfall godkännas och ska vara välanpassad till miljön. Kontakta därför alltid en byggnadsantikvarie före du köper och monterar armatur.

Planteringar och andra privata blomsteranordningar eller sittgrupper utanför kyrkstugan får inte förekomma.

Tillsyn och bygglov

Kyrkorådet för ett register över kyrkstugorna och deras ägare**.

Kyrkorådet ska årligen hålla kyrkstugesyn för att se till att stugorna används och vårdas enligt gällande stadga. Iaktagna brister kommer att meddelas ägaren och i förekommande fall även byggnadsnämnden.

Kravet på bygglov är utökat. Kontakta alltid stadsbyggnadskontoret innan åtgärd. **Den utökade bygglovplikten är kostnadsfri för sökanden.**

* Nummerskyltar kan beställas från Emaljskyltfabriken Svea AB, Solhagav. 7, 511 71 FRITSLA, tel. 0320-700 59.

** Förslag till köpeavtal vid försäljning av kyrkstuga finns att få på församlingsexpeditionen. Kontakta alltid församlingsexpeditionen med aktuella ägaruppgifter.

Skötsel och underhåll av kyrkstugor

Gammelstads kyrkby och kyrkstaden är en kulturmiljö i världsklass. För att bevara kyrkstadens karaktär är det helt avgörande att underhållet av kyrkstugorna görs på ett sådant sätt att kulturvärdena inte förvanskas eller förstörs. Den här foldern innehåller kort information om hur du bidrar till det. För utförlig information se "Kyrkstugor, handledning i byggnadsvård".

Upplysningar

Kyrkstugeärenden:

Församlingsexp, Anna Hedkvist

tel. 0920-27 70 09

e-post: anna.hedkvist@svenskakyrkan.se

Bygglovärenden: Stadsbyggnadskontoret

tel. 0920-45 30 00 vx

Mark, arkeologi, byggnadsvårdsbidrag:

Länsstyrelsen, kulturmiljö

tel. 0920-960 00 vx

Byggnadsantikvarie: Norrbottens museum

tel. 0920- 24 35 00 vx

Aktuella projekt mm.

Världsarvskontor/Visitor Centre, Sara Berg

tel. 0920-45 51 11

e-post: sara.berg@kulturen.lulea.se

Kyrkstugägarföreningen:

www.kyrkstugan.se

Byggnadsvårdsinformation hittar du också på
www.lulea.se/gammelstad

GAMMELSTADS KYRKSTAD

Fasad

Brädfodring på kyrkstugorna skall vara stående ribbad panel, **locklistpanel**. (Bottenbrädor med täckribbor/låkt/locklist) Är locklisten profilerad ska även ersättningslisten vara det. Reparera hellre en gammal fasadpanel än byt till helt ny. Moderna lockpaneler med breda lockbrädor får inte ersätta kyrkstugornas traditionella locklistpanel i något fall. Kyrkstugor med **timmerfasader** skall bibehållas.

Fasader får endast målas med **Äkta Falu Rödfärg** (sk. slamfärg) utan inblandning av alkydolja, akrylat eller latex. Knutbrädor kan målas med vit linoljefärg.

Dörr

Det är viktigt att underhålla de gamla dörrarna så att de stoppar så länge som möjligt. Det är alltid bättre med ett slitet original än en perfekt kopia. Tänk också på att detaljer som gångjärn, handtag och nyckelplåtar är viktiga för helheten! Dörrar och dörrfoder skall vara målade med vit linoljefärg. Metallbeslag ska målas i samma färg som underliggande träyta. Skinande mässing och svart järn hör inte hemma här.

Bygglov krävs för dörrbyte och får endast ske till kopia av den befintliga eller till en dörr med dokumenterat äldre utseende.

Fönster, fönsterluckor och överstycken

Vårda och reparera fönster, fönsterluckor och övriga fönsterdetaljer. Vid reparation ska man sträva efter att använda båggar som är exakt lika de äldre i både hyvling och dimensioner. Rådgör gärna med fackman kunnig i renovering av gamla fönster. Man kan byta ett sentida fönster mot ett med äldre dokumenterat utseende. Fönsterluckor skall vara stängningsbara.

Alla fönsterdetaljer skall vara målade med **äkta vit linoljefärg**. Gångjärn och andra beslag skall också vara målade med vit linoljefärg. Du som kyrkstugeägare har ansvar för detta, oavsett vilken färgtyp din färghandlare rekommenderar i butiken så är det **äkta linoljefärg** som gäller. Alkydoljefärger är inte lämpliga.

Bygglov krävs för byte av fönster, fönsterluckor eller fönsteröverstycken och får endast ske till kopior av befintliga eller till sådana med dokumenterat äldre utseende.

Tak

Kyrkstugornas yttertak är täckta med många olika material, från nävertak med stockar till belagd plåt. Flerkammarstugorna byter ofta takmaterial över skiljeväggen mellan olika ägare. För kyrkstadens karaktär är det viktigt att bevara växlingen mellan olika taktyper. Det är viktigt att taken är **matta, grå eller svarta. Välj gärna pannplåt, papp, spån eller tegel**. TRP-plåt och plåt som ska efterlikna tegel är inte lämpliga på en kyrkstuga.

Bygglov krävs för byte av takmaterial.

Skorsten

Även om behovet av skorstenar försvinner alltmer är det av stort värde att de bevaras i största möjliga utsträckning. Skorstenar skall muras av röttegel och förses med låg stos mot taket och putsad eller gjuten avfasad täckplatta på krönet. Skorstenen får inte kläs in med plåt.

Försäkra dig om att muraren har kunskap om de speciella krav som ställs på en kyrkstugeskorsten. Dvs att skorstenen oftast är kall och endast värms upp sporadiskt. Därför måste tegel och murbruk väljas med omsorg.

Grund

Kyrkstaden är klassad som fast fornlämning och **alla markåtgärder**, både inom och utanför kyrkstugan måste ske i samråd med länsstyrelsen.

Torpargrunder av natursten skall bevaras.

Entré

Entrétrappa av natursten kan utgöras av ett enda stort hugget stenblock eller av flera hopfogade stenar. Ofta är bron också hopspikad av plank. Utförandet har alltid mycket enkel form. Broräcken skall normalt inte förekomma, men ibland krävs en handledare, som då skall ha enklast möjliga utförande. Bro av natursten skall bevaras.

Bygglov krävs för ny entrétrappa, som skall ha gammalt dokumenterat utförande.